

Nr 5

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., angående befrielse från arvs-
skatt i vissa fall.

(Lika lydande med motion nr 4 i Första kammaren)

Föregående års riksdag hade att behandla motioner, som förordade utredning och förslag angående sådan ändring i arvs- och gåvoskatteförordningen att de stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från gåvoskatt också skulle befrias från arvsskatt. Enligt gällande lagstiftning föreligger större möjligheter till skattefrihet vid gåvor än vid dispositioner genom testamente. Det kan uttryckas så, att medan gåvor till allmännyttiga ändamål över lag blir skattefria, så krävs för skattefrihet vid testamente en allmännytta av särskilt höggradig beskaffenhet för att dylik frihet skall inträda. I fråga om gåvoskatt gäller skattebefrielsen alla slag av stiftelser och sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål». Frihet från arvs-
skatt medges däremot endast för, förutom staten, sådana stiftelser och sammanslutningar som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a) rikets försvar;
- b) barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning;
- c) vård av sådana ålderstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas som behövande; samt
- d) vetenskaplig undervisning och forskning.

Motionerna avstyrktes — liksom likartade framstötar vid 1963 års riksdag — av bevillningsutskottets majoritet. Mot majoritetens avslag reserverade sig hälften av utskottets ledamöter. Vid behandlingen i kamrarna bifölls majoritetsyrkandet i andra kammaren med 87 röster mot 85 och i första kammaren med 69 röster mot 65. En ledamot i vardera kammaren avstod.

I motionerna — I: 14 och II: 22 — påpekade man att domstolarna vid tillämpningen av § 3 i förordningen haft stora problem med gränsdragningar vid befrielse från arvsskatt. Det framgår av tillämpliga rättsfall att domstolarna genom lagtextens restriktiva utformning haft svårt att medge skattefrihet även för ändamål där skattefrihet eljest framstår som naturlig. Motionärerna erinrade om att sådana organisationer som De blindas

förening u. p. a., Stockholms blindförening u. p. a. samt Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm bedömts vara skattepliktiga subjekt.

Motionärerna framhöll vidare att man numera bedömer problem som detta i främsta rummet från synpunkten att finna en riktig avvägning mellan å ena sidan sådana allmännyttiga ändamål, vilka med fördel kan anförtros åt stat och kommun ensamma, samt å andra sidan sådana allmännyttiga ändamål, beträffande vilka det enskilda initiativet och insatser av privata organisationer alltjämt spelar en betydelsefull roll och som förtjänar det allmännas stöd. Vi instämmer med motionärerna, när de anser det vara i överensstämmelse med nutida betraktelsesätt att medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till sådana stiftelser och sammanlutningar som främjar religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål lika väl som för gåvor till samma ändamål.

Motionärerna fortsatte:

Genom den bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna i de båda fallen blir det ofta rena tillfälligheter, som avgör huruvida en donation blir föremål för beskattning eller inte. Många personer bestämmer sig redan i livstiden för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål, som står deras hjärta nära, framhöll motionärerna vidare, men av ren okunnighet om skattekonsekvenserna underlåter många att genomföra gåvan i livstiden, oaktat de med en rätt insikt om läget säkerligen lika gärna skulle ha fullbordat gåvan i livstiden.

Utskottet anförde att i förarbetena till lagstiftningen åberopats att benägenheten att genom gåvor under livstiden understödja allmännyttiga ändamål kunde befaras minska, om en del av gåvan togs i anspråk för erläggande av skatt till staten. Detta återhållande moment har, menade utskottet, inte ansetts göra sig gällande med *samma* styrka i fråga om testamentariska förordnanden. Vi tror dock icke att det generellt sett finns någon större skillnad i fråga om skattens inverkan på gåvo- och testamentsbenägenheten. Denna uppfattning bestyrks av att det bl. a. i syfte att inte alltför starkt hämma testamentsviljan till allmännyttiga ändamål föreligger *dels* skattefrihet för högggradigt allmännyttiga ändamål, *dels* hindrad arvsbeskattning för övriga allmännyttiga ändamål, vilka är skattefria när det gäller livstidsgåvor.

Att utskottet dock är positivt inställt till en reform, som medför att testamentariska förordnanden i ifrågavarande hänseende likställs med gåvor, framkommer klart. Utskottet finner de anförda synpunkterna i och för sig värda beaktande men anser att frågan i stället bör övervägas i större sammanhang, och då lämpligen i samband med en allmän översyn av arvsbeskattningen.

Argumenten för en utvidgning av skattefriheten för testamentsförordnanden till allmännyttiga ändamål är många och har tyngd. Den nuva-

rande regleringen medför svåra gränsdragningsproblem. På grund av bristande insikt i skattelagstiftningen kommer inte sällan slumpen att avgöra om en donation blir beskattad eller ej. Den restriktiva bestämmelsen angående skattefrihet för testamentariska förordnanden torde verka återhållande på viljan att i dödsrättshandlingens form donera till allmännyttiga skattepliktiga subjekt. Några bärkraftiga argument *mot* denna reform har däremot veterligen inte framkommit. När utskottet avvisade förslaget skedde det huvudsakligen under åberopande av att den begärda utredningen inte hade en sådan angelägenhetsgrad att den omedelbart borde igångsättas.

Då det är tämligen enkelt att finna en teknisk lösning på problemet och då det synes oss angeläget med en snar ändring, anser vi det inte motiverat att invänta den allmänna översyn av arvs- och gåvoskattegrerna som riksdagen begärde 1958. Om frågan skall behandlas i samband med en allmän översyn kommer den av oss förordade reformen att onödigtvis fördröjas. En ändring av reglerna om de arvsskattefria subjekten bör enligt vår mening genomföras utan mera tidskrävande utredningsarbete.

Under hänvisning till vad vi ovan anfört hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående ändring av 3 § i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt i syfte att från arvsskatt befria sådana stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från att erlægga gåvoskatt.

Stockholm den 13 januari 1965

<i>Axel Gustafsson</i> i Borås	<i>Sigfrid Löfgren</i>	<i>Sven Antby</i>
<i>Olle Westberg</i>	<i>Olof Johansson</i>	<i>Elsa Lindskog</i>
<i>Arvid Nilsson</i>	<i>Gunnar Larsson</i>	<i>Bertil von Friesen</i>
<i>Bengt Börjesson</i>	<i>David Gomér</i>	<i>Yngve Hamrin</i>
<i>Carl Eric Hedin</i>	<i>Thorvald Källstad</i>	<i>Åke Zetterberg</i>
<i>Jöns Nilsson</i>	<i>Daniel Wiklund</i>	<i>Matteus Berglund</i>
<i>Karin Wetterström</i>	<i>Emil Elmwall</i>	<i>Jan-Ivan Nilsson</i>
<i>Johannes Antonsson</i>	<i>Eric Nelander</i>	<i>Sigvard Rimås</i>
<i>Arne Persson</i>	<i>Gustaf Svensson</i>	<i>Augustinus Keijer</i>
<i>Einar Rimmerfors</i>		<i>Gunnar Hylander</i>